

الگوی سطح‌بندی مناطق و مراکز روستایی و استانداردها و ضوابط ارائه خدمات روستایی کشور (مصوب مورخ ۰۶/۱۰/۷۸)

شورای عالی شهرسازی و معماری ایران، به دنبال بررسی‌ها و تصمیمات خود در جلسات ۷۷/۸/۱۸، ۷۷/۹/۲، ۷۷/۹/۱۶، ۷۷/۱۰/۷ و ۷۷/۱۰/۱۴ «الگوی سطح‌بندی مناطق و مراکز روستایی» و «استانداردها و ضوابط ارائه خدمات روستایی کشور» را با توجه به ضرورت‌ها، اهداف، خط‌مشی‌ها و روش‌های مربوطه در سطوح ملی، منطقه‌ای، ناحیه‌ای و محلی در جلسه مورخ ۰۶/۱۰/۷۸، به شرح زیر مورد تصویب قرار داد:

۱- مناطق روستایی کشور در سه سطح، حوزه، مجموعه و منظومه روستایی به شرح زیر تعریف و سطح بندی می‌شوند:

الف - حوزه روستایی؛ اجتماعی از چند آبادی همجوار و مرتبط در قلمرو جغرافیایی و فرهنگی همگن با عملکردهای بالنسبه همسان با یک کانون جمعیتی برتر را شامل می‌شود و جمعیت آن (هر حوزه) تا (۵) هزار نفر می‌باشد. مناطق روستایی کشور حدوداً شامل ۸۰۰۰ حوزه روستایی خواهد بود.

ب - مجموعه روستایی؛ تجمعی از چند حوزه روستایی است که به دلایلی به هم پیوسته یا وابسته هستند و حوزه نفوذ کنونی یا آتی یک مرکز برتر روستایی را تشکیل داده و جمعیتی حداکثر تا ۱۲ هزار نفر را در برمی‌گیرد. حدوداً ۲۵۰۰ مجموعه روستایی در کل مناطق روستایی کشور پیش‌بینی می‌شود.

ج - منظومه روستایی؛ از تجمع چند مجموعه روستایی شکل می‌گیرد، وسیع‌ترین قلمرو جغرافیایی برای عملکرد یکپارچه و پوشش خدماتی در محیط روستایی است که با مرکزیت حداقل یک کانون شهری و یا روستای بزرگ شکل گرفته است. جمعیت منظومه روستایی با توجه به شرایط مختلف بدون احتساب جمعیت شهری و مرکز منظومه بین ۲۰ تا ۴۰ هزار نفر می‌باشد. عرصه‌های روستایی کشور در قالب نواحی طرح کالبدی ملی (۸۵ ناحیه) حدوداً شامل ۸۰۰ منظومه روستایی خواهد بود.

۲. استانداردها و ضوابط خدمات‌رسانی روستایی؛ بر اساس سطح بندی بند یک با آستانه‌های جمعیتی و فاصله‌های دسترسی با توجه به محیط‌های هموار و ناهموار به شرح جدول پیوست تعیین می‌گردند.

تبصره ۱: برای هر یک از روستاها و بر حسب مورد و با اولویت به مراکز و کانون‌های جمعیتی برتر، «طرح هادی روستایی» طبق ضوابط مصوب شورای عالی شهرسازی و معماری ایران، تهیه و پس از تصویب در مراجع ذی‌ربط به مورد اجرا گذاشته خواهد شد.

تبصره ۲: برای فضاها و محیط‌های روستایی حسب مورد (که ضرورت و محدوده آن در طرح‌های جامع ناحیه‌ای تعیین خواهد شد)، طرح ساماندهی فضا و سکونت‌گاه‌های روستایی طبق ضوابط مصوب شورایی تهیه و پس از تصویب در مرجع ذی‌ربط به مورد اجرا گذاشته خواهد شد.

تبصره ۳: تصویب حوزه‌ها، مجموعه‌ها و منظومه‌های روستایی و مراکز آن‌ها در مناطقی که طرح‌های مصوب بالادست (طرح توسعه و عمران «جامع ناحیه‌ای») وجود ندارد و همچنین تعیین اولویت تأمین و استقرار هریک از خدمات و تسهیلات موضوع جدول فوق‌الذکر بعهدہ مرجع تصویب طرح‌های توسعه و عمران در استان خواهد بود.

تبصره ۴: اولویت نحوه سرمایه‌گذاری و تأمین اعتبار برای ایجاد خدمات و تسهیلات موضوع جدول فوق با بخش خصوصی و مردمی است. موارد و نحوه سرمایه‌گذاری دولتی و مشارکتی در این امور توسط مراجع ذی‌ربط و در چارچوب سیاست‌های دولت تعیین خواهد شد.

۳- در تهیه طرح‌های توسعه و عمران (جامع) ناحیه‌ای، دستگاه‌های تهیه‌کننده اینگونه طرح‌ها موظفند الگوی سطح بندی مناطق و مراکز روستایی موضوع این مصوبه را مورد توجه و استفاده قرار دهند.

بدیهی است با توجه به مفاد این مصوبه طرح‌های توسعه و عمران (جامع) ناحیه‌ای مصوب، توسط وزارت مسکن و شهرسازی مورد بازنگری قرار خواهد گرفت تا بمنظور تطبیق طرح‌های مذکور با مفاد این مصوبه اصلاحات لازم در آنها بعمل آید.

۴- سطح بندی، تعیین مراکز روستایی و خدمات رسانی موضوع این مصوبه تا تهیه و ابلاغ طرح‌های فرادست شامل طرح‌های توسعه و عمران (جامع) ناحیه‌ای و طرح‌های کالبدی منطقه‌ای، ملاک عمل می‌باشند.

۵- رعایت مفاد این مصوبه در سطح بندی مناطق و مراکز روستایی و استانداردهای خدمات رسانی روستایی برای کلیه دستگاه‌های ذی‌ربط الزامی است.

۶- هرگونه تغییر و اصلاح در الگوی سطح بندی مناطق و مراکز روستایی و استانداردهای خدمات روستایی موضوع این مصوبه، به تصویب شورایی شهرسازی و معماری ایران خواهد رسید.

۷- الگوی تقسیمات فضایی موضوع این مصوبه با رعایت ماده ۱۴ قانون تعاریف ضوابط و تقسیمات کشوری از مرزهای تقسیماتی مذکور تبعیت خواهد نمود. ضمناً پیشنهاد می‌شود وزارت کشور با همکاری وزارتخانه‌های مسکن و شهرسازی، جهاد سازندگی و سازمان برنامه و بودجه در زمینه اصلاح تقسیمات

سیاسی کشور، به نحوی اقدام نماید تا نتایج این الگو و دستاوردهای پیشنهادی طرح پایه آمایش سرزمین و سایر طرح‌های توسعه و عمران ملی، منطقه‌ای و ناحیه‌ای و تقسیمات فضایی طرح‌های مذکور در تقسیمات سیاسی کشور مورد استفاده و توجه قرار گرفته و حداکثر انطباق بین آن‌ها فراهم گردد.

استانداردها و ضوابط خدمات رسانی در محیط روستایی کشور و نحوه تجهیز مراکز روستایی (۱)

توضیحات	حداکثر فاصله دسترسی (کیلومتر)		آستانه جمعیتی (نفر)		سطح منطقه روستایی			خدمات	تقسیمات
	فضاهای	فضاهای	فضاهای	فضاهای	حوزه	مجموعه	منظومه		
	ناهموار	هموار	ناهموار	هموار					
	-	-	+۱۰۰۰	+۱۵۰۰				مراکز آموزش قبل از دبستان	
	۲/۵	۲/۵	+۱۵۰	+۲۰۰	*	*	*	دبستان	
	۳	۳	+۱۰۰۰	+۱۵۰۰	*	*	*	مدرسه راهنمایی عادی	
	۷	۱۰	-	-	*	*	*	مدرسه راهنمایی مرکزی	آموزشی
	-	-	-	-	*	*	*	مدرسه راهنمایی شبانه روزی	
	۵	۸	+۲۵۰۰	+۳۵۰۰	*	*	*	دبیرستان عادی	
	۱۵	۲۰	-	-	-	*	*	دبیرستان مرکزی	
	-	-	-	-	-	*	*	دبیرستان شبانه روزی	
	-	-	+۲۰۰۰۰	+۲۰۰۰۰	-	-	*	هنرستان های فنی، حرفه ای و کشاورزی	
	-	-	-	-	*	*	*	کلاس نهضت سوادآموزی	

استانداردها و ضوابط خدمات رسانی در محیط روستایی کشور و نحوه تجهیز مراکز روستایی (۴)

توضیحات	حداکثر فاصله دسترسی (کیلومتر)		آستانه جمعیتی (نفر)		سطح منطقه روستایی			خدمات	تقسیمات
	فضاهای ناهموار	فضاهای هموار	فضاهای ناهموار	فضاهای هموار	حوزه	مجموعه	منظومه		
	-	-	-	-	*	*	*		
۸	۱۲	+۴۵۰۰	+۵۰۰۰	-	*	*	کتابخانه عمومی		
-	-	-	-	*	*	*	کتابخانه روستایی		
۱۵	۲۰	+۱۵۰۰۰	+۲۰۰۰۰	-	-	*	مجموعه فرهنگی - هنری		
۱۵	۲۰	۳۰۰۰۰	۴۰۰۰۰	-	-	*	سینما		
۱۰	۱۵	+۴۵۰۰	+۵۰۰۰	*	*	*	مجموعه ورزشی		
-	-	-	-	*	*	*	امکانات ورزشی روباز		
-	-	-	-	*	*	*	بوستان بازی کودکان		
-	-	-	-	-	*	*	بوستان		
-	-	-	-	*	*	*	مهمانپذیر و سالن پذیرایی		
-	-	-	-	-	-	-	انجمن میراث فرهنگی		

استانداردها و ضوابط خدمات رسانی در محیط روستایی کشور و نحوه تجهیز مراکز روستایی (۵)

توضیحات	حداکثر فاصله دسترسی (کیلومتر)		آستانه جمعیتی (نفر)		سطح منطقه روستایی			خدمات	تقسیمات
	فضاهای	فضاهای	فضاهای	فضاهای	حوزه	مجموعه	منظومه		
	ناهموار	هموار	ناهموار	هموار					
	۱۰	۱۲	+۱۰۰۰۰	+۱۰۰۰۰	*	*	*	یاتک	
	-	-	-	-	*	*	*	شرکت تعاونی روستایی	
	-	-	-	-	*	*	*	فروشگاه تعاونی روستایی	
	-	-	-	-	-	*	*	مرکز خرید و فروش کالا	مالی،
	-	-	-	-	*	*	*	مرکز خدمات روستایی و عشایری	اقتصادی
	-	-	-	-	*	*	*	دفتر ترویج کشاورزی	و
	-	-	-	-	*	*	*	دفتر ترویج و آموزش روستایی	پشتیبانی
	۵	۷	-	-	*	*	*	دفتر دامپزشکی و داروخانه دامی	تولید
	-	-	-	-	*	*	*	دفتر تلقیح مصنوعی و اصلاح نژاد دام	
	-	-	-	-	-	-	*	تعمیرگاه ماشین آلات کشاورزی و نقلیه	
	-	-	-	-	-	-	*	مرکز آموزش و ترویج صنایع دستی و خانگی	
	-	-	-	-	-	*	*	مرکز آموزش فنی و حرفه ای	
	-	-	-	-	-	*	*	جهاد دهستان	
	-	-	-	-	-	-	*	خانه سازمانی	

استانداردها و ضوابط خدمات رسانی در محیط روستایی کشور و نحوه تجهیز مراکز روستایی (۶)

توضیحات	حداکثر فاصله دسترسی (کیلومتر)		آستانه جمعیتی (نفر)		سطح منطقه روستایی			خدمات	تقسیمات
	فضاهای	فضاهای	فضاهای	فضاهای	حوزه	مجموعه	منظومه		
	ناهموار	هموار	ناهموار	هموار					
	-	-	-	-	*	*	*	واحدهای صنعتی و معدنی	
	-	-	-	-	*	*	*	ناحیه صنعتی	
	-	-	-	-	*	*	*	مجتمع های تولید کشاورزی (زراعت و باغبانی، دام و طیور، شیلات و آبزیان) متناسب با استعدادهای منطقه	تولید